

VARHAISKASVATUKSEN KIUUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2025—2026 - ETELÄ-HERVANNAN VARHAISKASVATUSYKSIKKÖ

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
6. Yksikön omat tarkennukset

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatusyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatusyksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatuslaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatusyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen.

Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen

RYHMÄITYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Millä tavoin yksikköemme lapsiryhmissä luodaan turvallinen ilmapiiri ja tuetaan tunne- ja kaveritaitoja?

Tarkentakaa kaupunkitasoisen suunnitelman sisältöjä yksikkökohtaisilla kirjauksilla.

- TUETAAN LAPSEN KEHITTYVIÄ SOSIAALISIA TAITOJA, ANNETAAN PALJON KANNUSTUSTA JA POSITIIVISTA PALAUTETTA
- AIKUINEN OPETTAA LAPSELLE KUINKA VOI TAI EI VOI TOIMIA
- AIKUISET KIINNITTÄVÄT HUOMIOTA OMAAN EMPAATTISUUTEEN, JOTTA VOIVAT OPETTAA LAPSELLE EMPATIATAITOJA
- OPETETAAN LAPSIA TUNNISTAMAAN, NIMEÄMÄÄN, HILLITSEMÄÄN ERI TUNTEITA
- ANNETAAN LAPSELLE LUPA NÄYTTÄÄ KAIKKI TUNTEET, YHDESSÄ HARJOITELLAAN NIIDEN HILLITSEMISTÄ ERI KONTEKSTEISSA
- OPETELLAAN JAKAMISTA, YHTEISTYÖTÄ JA TOISEN PAHAN MIELEEN REAGOIMISTA
- KIINNITETÄÄN HUOMIOTA RYHMÄDYNAMIIKKAAN JA TUOTETAAN KAIKILLE LAPSILLE MYÖNTEISIÄ VUOROVAIKUTUSKOKEMUKSIA
- TURVALLINEN, VÄLITTÄVÄ JA LÄMMIN ILMANPIIRI RYHMÄÄN JA VUOROVAIKUTUSTILANTEISIIN
- OLLAAN SENSITIIVISIÄ JA LÄSNÄ LAPSILLE KAIKISSA ARJEN TILANTEISSA
- OLEMME TASAVERTAISESSA, TASAPUOLISESSA JA ARVOSTAVASSA VUOROVAIKUTUKSESSA KAIKKIEN KANSSA
- VAHVISTAMME LAPSEN VUOROVAIKUTUSTAITOJA JA EMPATIAKYKYÄ
- TUEMME MYÖNTEISTEN VERTAISUUTEIDEN JA VERTAISRYHMÄN SYNTYMISTÄ JA YLLÄPITÄMISTÄ
- TUEMME , OHJAAAMME JA VAHVISTAMME LASTA RYHMÄSSÄ TOIMIMISEN TAIDOISSA
- EHKÄISEMME YKSINÄISYYTTÄ JA ULKOPUOLELLE JOUTUMISTA
- LUOMME YHDESSÄ SOVITUT TOIMINTATAVAT JA SITOUDEMME NIIHIN
- SUHTAUDUMME KIUSAAMISEEN AINA VAKAVASTI JA VÄLITTÄVÄSTI
- YMMÄRRÄMME OLEVAMME ITSE MALLITAJA OMALLA VUOROVAIKUTUKSELLAAN JA TAVALLA OLLA VUOROVAIKUTUKSESSA
- YMMÄRRÄMME MORAALIN JA EETTISEN KASVATUKSEN MERKITYS KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISYSSÄ
- OPETTELEMME TUNNISTAMAAN KIUSAAMISEN ERI MUODOT JA NIIDEN ILMENEMISEN
- YMMÄRRÄMME KIUSAAMISEN ERI ROOLIT
- OPIimme EROTTAMAAN KIUSAAMINEN LEIKKITAPPELUSTA, NAHISTELUSTA, KONFLIKTEISTA JA TAISTELUISTA SEKÄ PAINISTA
- OPETTELEMME NÄKEMÄÄN KÄYTTÄYTYMISEN TAAKSE
- SANALLISTAMME /KIELELLISTÄMME LAPSILLE TIETOISESTI KIUSAAMISTA
- OPETTELEMME TUNNISTAMAAN OMAT RAJAMME JA TIEDOSTAMME SEN VAIKUTUKSEN TILANTEIDEN TUNNISTAMISEEN JA SELVITTELYYN

6.2. Millä konkreettisilla tavoilla kiusaamiseen puututaan?

Kuvatkaa yksikön toimintamallit ja menetelmät kiusaamiseen puuttumisen osalta.

Avatkaa käytettyjen menetelmien periaatteet ja kiusaamiseen puuttumisen vaiheet mahdollisimman konkreettisesti.

- AIKUISTEN HUOMATESSA TAI LAPSEN TULLESSA KERTOMAAN KIUZAAMISESTA SIIHEN PUUTUTAAN VÄLITTÖMÄSTI
- TILANTEEN NIIN VAATIESSA ENSIN RAUHOITUTAAN, TASATAAN TUNTEET
- AIKUINEN KUUNTELEE KAIKKIA OSAPUOLIA TASAPUOLISESTI ASETTUMATTA KENENKÄÄN PUOLELLE -> JOKAISELLA ON OIKEUS TULLA KUULLUKSI
- AIKUINEN KERTAA SEN MITÄ LAPSILTA KUULI JA VARMISTAA, ETTÄ ON KUULLUT JA YMMÄRTÄNYT OIKEIN MITÄ LAPSET OVAT KERTONEET
- KÄYDÄÄN LASTEN KANSSA LÄPI SOVITTUT ASIAT JA KESKUSTELLAAN SIITÄ, TOTEUTUIKO NE TILANTEESSA
- JUTELLAAN SIITÄ, MITÄ OLISI VOINUT TEHDÄ TOISIN, ETTÄ EI OLISI TAPAHTUNUT KIUZAAMISTA
- AIKUINEN SANOITTAÄ TILANNETTA JA NIMEÄÄ TUNTEITA -> APUNA VOIDAAN KÄYTTÄÄ KUVIA, TUKIVIITTOMIA TAI NOPEAA PIIRTÄMISTÄ
- SELVITETÄÄN, ONKO KYSEESSÄ RIITA/TAPPELU VAI KIUZAAMISTILANNE
- YHDESSÄ AIKUISEN TUELLA SOVITAAN MITEN JATKOSSA TOIMITAAN
- TARVITTAESSA KÄYDÄÄN TILANNE LÄPI VIELÄ KOKO LAPSIRYHMÄN KANSSA
- VANHEMPIA TIEDOTETAAN ASIASTA TAPAUSKOHTAISESTI
- TARVITTAESSA KÄYDÄÄN ASIA LÄPI TIIMISSÄ

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

Kiusaamisesta keskustellaan lasten vasukeskusteluissa ja vanhempia rohkaistaan ottamaan lasten mahdolliset kiusaamiskokemukset esille varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi arkikeskustelujen lomassa.

- Aikuinen selvittää tilanteen lasten kanssa, ei nolata eikä syytellä. Tilanteeseen puututaan välittömästi ja tapahtunutta selvitetään ilman ennakkoasenteita
- Asiat selvitetään rauhallisessa tilanteessa, ei keskellä tunnekuohua.
- Ollaan selkeitä siinä, ettei lapsi itsessään ole ”tuhma” vaan teko oli ikävä. Huomioidaan lapsen näkemys tilanteesta.
- ”Kehut kaikkien kuullen, torut kahden kesken” -ajatusmalli.
- Anteeksipyytämisen käsitteen avaaminen lapsille. Keskustellaan miksi anteeksi pyydetään.
- Monikulttuurisuus ja kielen haasteet huomioon. On tärkeää, että kaikki lapset saavat äänensä kuuluviin, ymmärtävät ja tulevat ymmärretyksi myös konfliktitilanteissa.
- Kiusaamistilanteista kerrotaan vanhemmille. Kiusaaminen otetaan vanhempien kanssa puheeksi varhaisessa vaiheessa sekä kiusaa tekevän että kiusaamisen kohteena olevan lapsen kanssa.
- Tarvittaessa järjestetään palaveri, johon eri osapuolten huoltajat osallistuvat.

6.4. Suunnitelma laadittu (pvm.)

19.11.2025